O KLEJNOCIE STARODAWNYM

KOLUMNA,

który tu przyniesion z Włoch, jako o tem katalog dostatecznie świadczy. Używali w polu czerwonem kamiennego słupa, na wierzchu korona złota. Potem tu odmienion takim kształtem: miasto korony baszta, mieniąc to być nie **KOLUMNĘ** ale **ROCH**, którego na grze u szachów używają, i opowiedają być właśnie w Polsce nadane. Pisze Długosz o przodkach, że bywali *loquaces*, o których przypatrzywszy się własności herbu czytać będziesz.

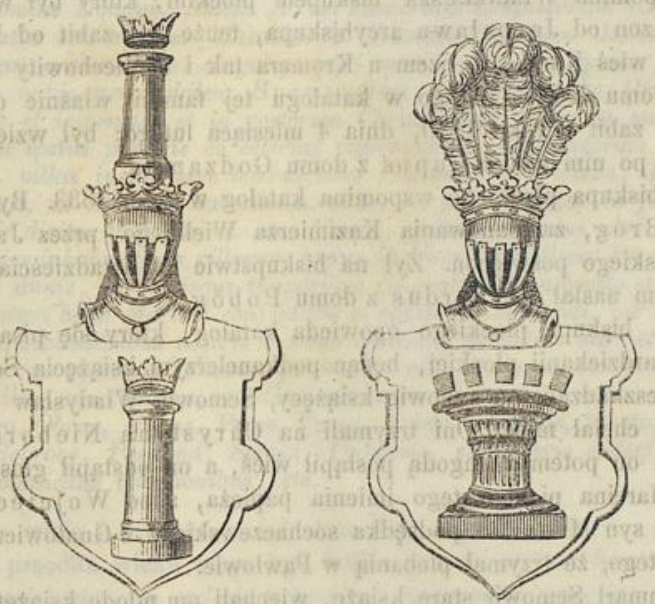

HATTA *vel* HANNA, tak opowieda katalog: *Rebus humanis Vilibalino archiepiscopo gnesnen. absumpto, Hatto genere Italus substitus est apostolica provisione anno Domini 970. Vir grandevus, senio et labore confectus, sed exemplaris, sedit in sella metropolica*

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

annis duobus, et anno Domini 971, quarta Decembris apud Gnesnam obdormiens in Domino, apud eandem gnesnen. ecclesiam recepit sepulturam. Erat genere nobilis de familia Columnarum, venustatem in moribus et actibus suis ostentans, summopere curans, ut ritus idolatricos Poloni prorsus, quibus a juventute insveti erant, a se abdicarent; in ejus locum Robertus Italus de familia Vitulorum succedit.

W roku 1002 Tymoteusza Włocha także opowieda katalog biskupem poznańskim, który tu był przyjechał po śmierci Jordana, żył lat ośmnaście, umarł roku 1020. Od Benedykta siódmego tego imienia papieża był posłan; po nim nastał Paulinus Włoch.

Joannes Brigier w swojej kronice wspomina Rościsława hrabię, w roku 1238 dla tego, że był posłan od Konrada przeciwko Litwie i Jadźwingom, którzy czerwiński powiat mieczem i ogniem pustoszyli. Ten Rościsław nie oczekiwając drugich ludzi, z którymi się na pewnem miejscu zejść miał, mając sprawę o równem wojsku pogan, uderzył na nie, którzy wzbraniając mu się dać bitwy, ustępować poczęli, za którymi on ochotnie nachodził, aż go przywiedli na lud niemały, który on obaczywszy, począł nazad prędko ustępować. A gdy nie spodziewając się pomocy, z onymi ludźmi swymi uciekając, prawie na ludzie przywiódł pogany, sprawiwszy się spółecznie z nimi, porazili wszystkie na głowę. Potem w żarcie od towarzystwa nazwan był Pierzchałą, od onego uciekania, a tego pomienia, że był *praefectus plocen., de ea familia, quae defert Columnam seu Rochum scacalem pro insigni, et ex inde nomen familiae suae indidit, alii vocantur* Pierzchały *alii* Rochowie, *a primo parente* Roch *nominato.*

Katalog wspomina Wernerusza biskupem płockim, który był wzięt z scholastyi płockiej, potwierdzon od Jarosława arcybiskupa, tenże był zabit od Bolesty kasztelana wyskiego, o wieś Karsko, o czem u Kromera tak i u Miechowity czytamy, acz go ci powiedają z domu Róża, ale go w katalogu tej familii właśnie opowiedają. Był wzięt roku 1166, zabit w roku 1170, dnia 4 miesiąca lutego; był wzięt po Alexandrze z domu Dolega, po nim nastał Lupus z domu Godzamba.

Klemensa biskupa płockiego wspomina katalog w roku 1333. Był wzięt po Floryanie z domu Bróg, za panowania Kazimierza Wielkiego, przez Janisława arcybiskupa gnieźnieńskiego poświęcon. Żył na biskupstwie lat dwadzieścia i cztery, umarł roku 1358; po nim nastał Bernardus z domu Pobóg.

Stanisława biskupa płockiego opowieda katalog, który się pisał de Gnatowicze; był wzięt z ardziekanii płockiej, będąc podkanclerzym książęcia Semowita. Obran w roku 1425. Przeszkadzali mu synowie książęcy, Semowit, Władysław i Kazimierz, ale ojciec inaczej nie chciał mieć. Oni trzymali na Chrystyna Nieborskiego z domu Lubicz, któremu on potem za ugodą postąpił wieś, a on odstąpił głosów swoich. Był potwierdzon od Marcina piątego tego imienia papieża, a od Wojciecha arcybiskupa poświęcon. Był to syn Mroczka podsędka sochaczewskiego z Gnatowicz, był zwan Pawłowskim, dla tego, że trzymał plebanią w Pawłowie.

Potem gdy umarł Semowit stare książę, wjechali mu młode książęta w biskupstwo, a dali na miejsce jego mistrza z Skarbimierza, akademii krakowskiej doktora, i kanonika krakowskiego. Wszakoż on doszedł potem swego miejsca. Żył na biskupstwie lat czternaście, umarł w roku 1449, dwudziestego dziewiątego dnia kwietnia, pozywając się

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

wiele srebra był poutracał, którego był przodek jego Jakób z domu Serokomla niemało w kościele płockim zostawił; po tym Stanisławie został Paweł Giżycki z domu Gozdawa.

Wieku mego były te domy w tej familii albo herbie możne i zasłużone rzeczypospolitej: Naprzód dom **Leśniowolskich a Oborskich**, jako był *tempore Augusti* Stanisław Leśniowolski z Obór kasztelanem warszawskim i hetmanem wojska polskiego w Litwie fortunny i mężny, o którego znacznych posługach w historyi potem czytać będziesz. Syn potem jego bywał rotmistrzem za panowania Augusta i Stefana królów. Siostra rodzona jego a córka tego hetmana była za Stanisławem Lękowskim podstolim ciechanowskim, od której został syn jeden.

Mikołaj Leśniowolski był kasztelanem podlaskim, starostą losickim w r. 1583.

Oborscy dom tamże w tym kraju możny i zasłużony rzeczypospolitej, mężowie wielcy z tego domu bywali. Był Jan na Podolu Oborski mężem wielkiej sławy, który z pogany częste a fortunne bitwy miewał, trzymając Zynków, często tak on od nich, jako oni od niego w torkmyszowych bindach do stołu siadali, o czem potem w historyi mieć będziesz szerzej.

Dom **Cieciszewskich** starodawny i znaczny; był wieku mego starostą grabowieckim, mąż zasłużony rzeczypospolitej.

Dom **Pruszkowskich** starodawny w warszawskim powiecie i zasłużony książętom, co opowiedają listy od nich nadane, zwłaszcza list książęcia Jana, którego masz ten sens:

In nomine Domini, Amen. Ad rei memoriam sempiternam etc. Nos Joannes, Dei gratia senior dux Masoviae et Russiae terrarum dominus et haeres etc. Significamus omnibus et singulis, quod consideratis et inspectis pronis ac fidelibus servitiis nobis per nobilem Svantoslaum haeredem de Pruskowo fideliter exhibitis et impensis, et in posterum Christo duce nobis et successoribus nostris, una cum ipsius posteris eo celerius impendendis, promissorum meritorum ob respectum, villas ipsius sive haereditates Pruskowo et Volicza, Peczicka vulgariter nucupatas, in districtu varszavien. sitas, de jure polonico in jus teutonicum quod srzedskie dicitur transferimus etc. Verum, quia pro ipsius modi donatione, incolae ipsius sive inhabitatores villarum ipsius Pruskovo et Volicza Peczicka praedictarum, singulis annis, perpetuisque temporibus de quolibet mansoculto et possesso, ad quodlibet festum beati Martini confessoris et episcopi venerandi, per sex grossos pragen. nobis et successoribus nostris ratione annualis pensionis dare et solvere tenebuntur, in cujus recumpensam volumus, qui incolae villarum prodictarum, ab omnibus nostris solutionibus, exactionibus, contributionibus, censibus, et specialiter ab his quae sequuntur: Sep, Obraz, Naraz, Porco, Vacca, Ariete, Pozewne, Niestane, Psarskie, Sokolove, Bobrove, Przewod, Stroża, Podymne, et caeteris collectis gravaminibus et juris polonicalis vexationibus, etc.

Tamże mu wiele i wolności nadał, data listu tego r. 1456.

Od tegoż przodka wieku mego byli ludzie znaczni w tym domu, jako Wojciech *archidiaconus zavichosten. in ecclesia cracovien., praepositus ecclesiae collegiatae Omnium Sanctorum etc.* A Stanisław brat tegoż proboszcza, mąż godny, który na dworze Jana Zamojskiego kanclerza i hetmana koronnego się bawił.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Od nichże dzielnicami oderwane domy, jako: **Klębowscy, Pogroszewscy, Pęczyccy,** z których był Erazmus Pęczycki *generalis ordinis Minorum de observantia,* acz to był dom jeden i dzielnice jednej, tego potwierdza list rozdzielny potomków albo synów wyżej pomienionego Swantosława, od książąt mazoweckich, pod pieczęcią Konrada, Kazimierza, Bolesława i Jana, przed którymi *nobilis Petrus, Nicolaus, Joannes, Sasynus et Andreas, germani de Pruskowo,* brali te działy: *Pruskowo et Krzevianczyno in districtu warsavien. sitae, Petro et Nicolao cesserunt in perpetuum, villae vero et haereditates Wolicza, Klambovo, Jasienicza* i insze, Janowi, Sasinowi i Andrzejowi. Data w Warszawie *14 Novembris.*

Dom **Bruleńskich**, opowieda *epitaphium* na tumie w Pułtowsku pisane temi słowy: *Nicolai Bruleński, episcopi lacedemonien., suffragani plocen. etc. archidiaconi et officiali pultovien. hoc saxo corpus tectum quiescit, anno 1546.*

Myszczeńskie także opowieda *epitaphium* na grobie we Włocławiu temi słowy pisane: *Alexander de Myszczin, artium liberalium, sacrae paginae et juris canonici professor, episcopus margariten., vivens sibi fecit. Quid magistro prosunt artes? quid theologia? quid peritia juris? quid jure praefuisse? quidve canonicari infula pontifici? quid sanguis nobilis ulli? omnia haec pereunt praeter amare Deum.*

Dom **Walewskich** starodawny, byli dwa bracia rodzeni, którzy mieli za sobą Kościeleckie wojewodzanki brzeskie, które była porodziła Bochotnicka, wojewody lubelskiego córka z domu Dębno. Tym Walewskim były imiona: Mikołaj i Jakób zszedł niepłodnie, Mikołaj zostawił dwie córce i syna Adama, który był wieku mego kasztelanem olbieskim; miał za sobą Firlejownę, wojewody ruskiego córkę, z którą zostawił synów pięć i dwie córce. Anna, siostra rodzona tego kasztelana olbieskiego, była za Wincentym Duninem z Ujazdu, stolnikiem łęczyckim, od której Anna Szczawińska, kasztelanka łęczycka, ochmistrzowa królowej Anny, sochaczewska, wareska etc. starościna.

Helżbieta siostra jej, była za Janem Bełdowskim, od której syn jeden został Jan.

Dom **Łąckich** w Wielkiej Polsce starodawny; był wieku mego Mikołaj kasztelanem kamieńskim; o jegoż syna który jeździł w poselstwie, naprzód się wojna z Inflanty wszczęła, jako o tem na swem miejscu mieć będziesz.

Balcer drugi syn jego, był mężem uczonym, i drudzy bracia jego od pierwszej żony zeszli.

Mikołaj tegoż kasztelana syn od Sępelborskiej, który był mężem godnym, zostawił potomstwo.

Dom **Korzuchowskich** z warszawskiego powiatu, zową je **Zaboklickimi**, piszą się z Obór.

Dom **Chraplewskich** w poznańskiem województwie, dawny.

Dom **Nadolskich** w rawskiem województwie starodawny, z których Stanisław w krakowskiej ziemi zostawił z Kulanką z domu Jastrzębiec potomstwo, syna Pawła.

Ciosnowscy w Mazowszu, dom rozrodzony etc.

W roku 1518, kiedy Bona córka książęcia Jana z Forcya (sic) medyolańskiego była

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

przyniesiona do stanu małżeńskiego Zygmuntowi pierwszemu do Krakowa, przyjechał był z nią tej familii Kolumnów Prosper Kolumna, który był przedniejszym w tej legacyi, mąż znaczny, rostropny, wszakoż po koronacyi nazad jechał, znacznie od króla i hojnie udarowany.

Tegoż klejnotu używają **Prowannowie**, dawna a można familia *in Taurino sive Pedemontano*, wszakoż do niego przyjęci z tej przyczyny albo zasługi, o czem świadczy *Jacobus Philippus Bergomensis*.

Marcin piąty papież tego imienia, jadąc *de concilio constantien.* do Taurynu albo Pedemontanu, zstąpił w dom jednego familii Prowannów, którzy nosili za herb macicę winną, takim sposobem, jako niżej obaczysz, przy której grono wina zielonego na polu białem. Ten papież znając wielką chęć onego gospodarza, chcąc mu to także chęcią *remunerare*, na wieczną pamięć uczyniwszy przemowę ozdobną, wysławiwszy starożytność domu albo familii jego, także i znak rycerski, albo herb którego z dawna używali, powiedając, że *Vitis* jest od samego Boga herb robiony, który *ad laetitiam hominis* sprawić raczył, o którym Augustyn święty powieda, że jest *mater omnium nascentium, et remedium tristitiae.*

Wszakoż iż potrzebuje pilności ludzkiej i pomocy, aby tem bujniej rosło, dawając mu podporę, a tak na znak wiecznej tej chęci, którąm poznał w domu twoim, ja wieczną przyjaźń chcę zostawić, aby *Vitis* miała podporę swą, Kolumnę do niej przydawam, i za konfratra cię swego i familii swej i potomstwo twoje wiecznie przyjmuję. Czego wdzięczen będąc Prowanna, on starodawny szlachcic *in Taurino vel Pedemontano*, na przedniejszem miejscu postawił kolumnę przy swym herbie, którego aż po ten wiek takim kształtem używa potomstwo jego: kolumny w polu czerwonem, a winnej macicy zielonej w polu białem.

Tegoż herbu albo familii, za panowania króla Zygmunta Augusta i matki jego Bony, przyjechali do Polski dwa mężowie bracia rodzeni, synowie Wilhelma Prowanny, Trojan i Prosper, jeden po drugim prędko, którzy sobie te kraje upodobawszy, dobro swe ojczyste poprzedawszy w onem państwie, pieniądze niemałe z sobą przywieźli i majętności znaczne pokupili, o czem niżej czytać będziesz, w domiech zacnych się pożeniawszy, potomstwo zostawili.

Tychże król August wyżej pomieniony w r. 1557 inkorporował do korony, i równą im wolność we wszystkiem z rycerstwem polskiem nadał; nadto do herbu ich starodawnego przydał orła białego w polu czerwonem, tak właśnie jako go królowie i królestwo używa, który herby ich starodawne kolumnę i macicę winną w piersiach okrywać ma, co sam ten list czytając, dostatecznie zrozumiesz, którego jest ten sens:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

In nomine Domini, Amen. Sempiterna et perpetua esto hujus quod infra scriptum est memoria etc. Nos Sigismundus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lenciciae etc. etc. Etsi virtus se ipsa contenta est, et qui illa praediti sunt, nihil sibi ad bene beateque vivendum deesse arbitrantur, neque haud ullam mercedem a quoquam exposcunt, ut virtutem amplecti pergant, aut si vel maxime contemnantur, vel indignius tractentur, ab instituta vitae ratione amplectendaque honestate desistunt. Fit tamen in omni bene constituta r. p., ut in quibus prae ceteris virtus elucere, atque insignis visa est, ii (sive quod bene de r. p. et humana societate merentibus gratia refferenda est, sive quod multitudinem praemiis quasi quibusdam illecebris ad virtutis collendae studium invitari accendique oporteat) et alia quidem nonnula praemia ferant. Et in primis honorificis de se principum testimoniis, non solum apud eos quibus noti sunt, sed magis etiam apud posteritatem valituris decorentur, idque beneficii non ab uno in nonnullos, sed a pluribus principibus, uti cujusque virtus pluribus cognita et perspecta est, conferi consuevit. Hinc orta sunt insignia, hinc manarunt imagines, ut videlicet cujus singulari virtuti testimonium ejus modi a principe datum esset. His praecipuis quibusdam imaginibus et insignibus adeptis, illis publice defferendis, ab ignava et inerti multitudine segregatus, alioque antea loco haberi, et nobilis hoc est virtute sicut praeditus esset, ita clarus esse inciperet: cujus modi hominum exemplo cum caeteri ad virtutem eniterentur atque contenderent, certum ordinum discrimen inventum est, ut alii hujus, alii illius ordinis esse censerentur, hoc majores nostros, divos Poloniae reges factitasse accepimus, hoc et ipsi cum alias non inviti imitati sumus, tum vero nunc perque libenter facimus.

Quoniam enim generosi: Trojanus, quo in italicis epistolis a secretis utimur, et Prosper Provannes, fratres germani, adolescentes, apud Taurinos sive Pedemontanos ex nobili, clara, et inprimis vetusta, beneque semper et de r. p. et de principibus suis mereri solita, equestris ordinis familia nati, magna aetatis suae parte in nostra et serenissimae Dominae Matris nostrae aula atque famulatu honeste laudateque consumpta avitaque, et veteri virtute sua nobis comulate probata, in regnum nostrum reliquae vitae hic transiendae animo comigrarunt, visum est nobis esse faciendum (non quod illis quidque ad veterem et satis per se claram generis nobilitatem addendum putaremus, sed ut in gratia illos apud nos esse testaremur, utque ne deteriore quam caeteri in regno nostro nobiles conditione essent) ut et ad veteres familiae illarum imagines aliquas adderemus, et immunitates illic ac praerogativas, quas ordo equestris apud nos habet, donaremus. At quod ad imagines attinet, suas illi veteres tales habent: campi spatium lineis duabus rectis, sese per medium secantibus, angulosque pares et quatuor quasi areas minores efficientibus, atque coloribus albo et rubeo distinctum, in quibus quidem areis duae sunt columnae sive statuae coronatae, colore quasi glaciali per transversum sibi e regione respondentes, atque eae quidem rubentes campi partes occuparunt; reliquae duae areae quae albae sunt, propagines habent surculis inde enascentibus, et pampinis qui vivam vestiunt jucunde luxurantibus, haec omnia galea ferea aperta, galeam aut ipsam corona cum statua coronata, sed longe quam aliae minor et tanquam cristae loco eminens, surculis et pampinis, ab immo ad summum aliquoties quasi praecincta occupavit.

Nos autem eis, quas supra commemoravimus causis adducti, aquilam illis albam in rubentis campi spatio, cum rostro et pedibus auratis consistentem, quae regni nostri insigne, ita addimus, ut duas illas statuas coronatas, duasque propagines, quales ab antiqua usque majorum suorum origine, familiae

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

suae insigne et monimentum illos habere scripsimus, aquila nostra in pectore et quasi corporis sui torace contineat. Supra aquilam vero galea illa aperta coronata sit, illamque columnam coronatam cristae quasi loco eminentem retineat, quomodo scilicet solerti atque industria pictoris manu vides esse depictum, ac imagines quidem illorum et totius illorum familiae et posteritatis deinceps tales esse volumus, in quibus utendis eam libertatem habebunt, quam in suis antiquis utendis adhuc habuerunt, quamque nobiles regni nostri in suis habent. Immunitates etiam et praerogativas, libertatem, caeteraque omnia quae in nostris equestris homines, vel a divis majoribus nostris, vel a nobis ipsis, virtute et meritis adepti sunt, itemque jura, leges, aliaque ejusmodi omnia, supra memoratis Trojano et Prospero Provannis, totique illorum familiae et posteritati, cum nobilitate regni nostri communia et paria esse volumus, ita, ut jam deinceps tametsi advenae sint, non pro externis tamen hominibus, sed pro domesticis, et quod ad leges ac libertates attinet, pro Polonis censeantur. Quod universis et singulis regni nostri provinciarumque nostrarum hominibus, praecipue vero ex nobili sanguine procreatis, tam privatis quam cum potestate existentibus, publicoque administrationis seu praefecturae et dignitatis atque honoris cujuscunque munere fungentibis denuntiamus, notumque et testatum esse volumus atque mandamus et edicimus, ut exemplo nostro adolescentibus modo memoratis, faventes se et benignos prebeant, hasque litteras nostras, firmas, ratas et inviolatas, pro se quisque conservent, conservarique curent: Quod ut illis firmius ac certius esset, utque tanta horum omnium, (quemadmodum esse oppportet) sempiternis temporibus esset autoritas, litteras hasce nostras ipsis subscripsimus, et sygillo nostro obsignari curavimus. Datum Varssoviae in comitiis regni Calendis Januarii, anno post Christum natum 1557, regni vero nostri 27. Praesentibus: reverendissimo et reverendis in Christo patribus dominis: Nicolao Dzierzgowski, archiepiscopo gneznen., legato nato et regni nostri primate, Andrea Zebrzydowski cracovien., Joanne Drojewski cujavien., Andrea Czarnkowski poznanien., Andrea Noszkowski plocen., Stanislao Hosio varmien., Joanne Dziaduski praemislien., Jacobo Uchański chelmen. episcopis. Necnon magnificis, generosis et veneralibus: Joanne comite in Tarnow castellano cracovien. et exercituum regni nostri supraemo, ac strien., lubaczoviensique capitaneo, Stanislao comite in Tenczin cracovien., et lublinen., belzen, urzędoviensique capitaneo, Janusio Latalski comite in Labisin posnanien. et sluchovien. capitaneo, Spitkone Jordan de Melstin palatino sendomirien. ac praemislien, camionecensique capitaneo, Martino Zborowski calisien. et odolanovien., szidlovien., stobnicensique capitaneo, Janusio de Kosczielec siradien, et Majoris Poloniae generali, naklensique capitaneo, Luca comite in Gorka brzesten. et buscen., gneznen., colensique capitaneo, Nicolao de Sieniawa Russiae et exercituum regni nostri campestre, ac halicien. colomiensique capitaneo, Joanne de Mielecz Podoliae supraemo marsalco, ac groden., chmielnicensique capitaneo, Joanne de Dąbrowicza belzen., et capitaneo casimirien., Stanislao Lawski

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Mazoviae, Andrea Sierpski de Gulczevo raven., et capitaneo plocen., Joanne a Dzialin et in Brantian cul..en., et capitaneo lipnicen., palatinis. Stanislao Macziejowski sendomirien., curiae nostrae marssalco, ac lublinen., zavichostensique capitaneo, Erasmo de Kretkow gneznen., et capitaneo pisdren., Joan..e de Sluzevo brzesten., Stanislao Herbort de Fulstin leopolien., Floriano Zebrzydowski lublinen., Joanne Lutomierski, raven., curiae nostrae thesaurario, burgrabio cracovien., et radomien. lenciciensique capitaneo. Valentino Dębieński sandecen., et capitaneo chęczinen., Sebestiano de Mielecz vislicen., Stanislao de Tarnow zavichosten., regni nostri thesaurario, ac siradien., ostrzessoviensique capitaneo, Joanne Sirakowski ląden., et capitaneo praedecen., Andrea Bzicki chelmensi., Martino Zborowski krzivinen., Stanislao Wolski de Podhajcze brzezinen., Nicolao Lącki camenen., Stanislao Dunin de Ujazd inovlodensi, Nicolao Radziejowski gostinen., Georgio Jezowski varssevien., Valentino Nadarzyński viznen., Stanislao de Wola racziąznen., Paulo Garwaski sieprcen., Joanne Varssevicki vissegradien., Arnolpho Uchański zakroczimen. et capitaneo vissegradien., Joanne Kostka de Stimberk gedanen., terrarum Prussiae thesaurario, ac pucen. dersoviensique capitaneo, castellanis. Joanne Ocieski regni nostri cancellario, ac cracovien., sądecen., olstinensique capitaneo, Joanne Przerębski regni nostri vicecancellario, decano cracovien., gneznen, wilnen, et sancti Floriani in Clepars praeposito, et omnium terrarum nuntiis, Nicolao Trzebuchowski cubiculi nostri praefecto, burgrabio cracovien., ac brzesten, leloviensique capitaneo. Sigismundo Ligęza, pocilatore regni nostri, et leopolien., crepicen., tissoviecensique capitaneo, Stanislao Myszkowski de Mirow incisore regni nostri et margeburgen. capitaneo, Alberto Kriski, succamerario plocen. et dobczinen. capitaneo, et secretariis nostris, et aliisque plurimis fide dignis circa praemissa existentibus. Datum per manus magnifici Joannis Oczieski, regni nostri cancellarii, etc. sincere nobis dilecti.

Sigismundus Augustus Rex.

Z tychże jednemu Prowannów starszemu Trojanowi ten król wyżej pomieniony w roku 1558 dał wieś Łętkowice w krakowskiem województwie, i summę na niej dwa tysiąca złotych *feudalis donationis titulo, perpetue et in aevum.* O czem list ten dawa dostateczne świadectwo temi słowy:

In nomine Domini Amen, etc. Nos Sigismundus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, necnon terrarum Cracoviae, Sendomiriae, Siradiae, Lencitiae etc. Significamus etc. etc. Quod cum generosus Trojanus Provanna, secretarius noster, hanc animi sui promptitudinem erga nos ostenderit, ut relicta patria ac nobilissimis parentibus suis, hic in regnum nostrum cum fratre suo Prospero et facultatibus suis se contulerit, municepsque regni nostri factus, jus ejus et universae nobilitatis consecutus sit, servitutemque primum serenissimae parenti nostrae, deinde nobis fidelissimam jam per annos decem novem in secretarii officio praebuerit, ac in omnibus, ut nobilem ac honestum virum decet se gesserit, ipsi, et legittimis ejus sexus masculini successoribus, villam nostram Lętkowice, liberam, nulli obligatam nec impignoratam, in terra cracovien. et districtu prosovien. sitam, quam is jure vitalicio a nobis datam hucusque obtinuit, damus, donamus hisce litteris nostris perpetuae et irrevocabilis feudalis tamen donationis titulo, cum omnibus juribus et jurisdicionibus, etc. etc. Et cum omni jure, dominio et proprietate: nec non jure patronatus seu praesentandi nostro possidendam, quin et dandam,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

donandam, vendendam, permutandam, alienandam, et in eos quos voluerit, vel legittimi ejus sexus masculini successores voluerint usus convertendam, modo tamen serenissimorum successorumque nostrorum consensu ante omnia implorato. etc. etc. Data listu w roku 1558.

Tenże Trojan Prowanna miał za sobą Mogilnicką z domu Wręby, z którą zostawił syna Abrahama Prowannę *adolescentem nobilem*, i dwie córce: Barbarę Korycińską, białogłowę wszystkich cnót dobrych pełną; była to taka białogłowa szlachetna, że jej właśnie mógł rzec: dobra żona. Gdy jej synaczka maluczkiego mamka nieobyczajnie udusiła w roku 1583, a postrzegłszy tego uszła w nocy albo rano wstawszy, ona posłała za nią sługę pewnego, ostrzegając ją, aby się zagniewanego małżonka jej a pana swego strzegła, rzeczy jej własne wysłała. Ztąd tu możesz wielką dobroć, wielkie baczenie obaczyć; żałosną barzo będąc, samego Boga to tylko kaźni przypisowała, nie ospałości ani niedbalstwu niewiasty onej; ochraniała małżonka swego, aby za żalem nie przyszedł do wielkiego grzechu, ujrzawszy onę niewiastę, aby jej stracić nie był kazał.

Druga córka tegoż Trojana Prowanny Nekandzina albo Trepczyna, cnotą i dobrocią siestrze równa.

Prosper Prowanna, starosta będziński, brat rodzony młodszy Trojanów, *vir de r. p. bene meritus*, który skarbu rzeczypospolitej w żupach wielickich i bocheńskich wiele przyczynił, o czem świadczy list króla Stefana temi słowy:

STEPHANUS Dei gratia rex Poloniae, etc. Significamus nostris hisce litteris universis et singulis quorum interest: Quod quemadmodum antea in conferenda generoso Prospero Provannae, capitaneo nostro będzinensi, salinarum cracovien. administratione, qua tunc magnificus Hieronimus de Buzenin, thesaurarius regni nostri, ultro coram nobis cesserat, non aliud quidpiam fueramus sequuti aut spectavimus, quam fidem ipsius erga nos, praestansque ac singulare ingenium, ita cum hoc tempore rationem de pecuniae nobis contractus ejusdem nomine debitae apud nos faceret, plane nobis constitit, cum opinione atque spei nostrae non modo cumulatae respondisse, sed superasse etiam, etenim quod ad fidem attinet, ita etiam nobis comprobavit, ut non solum satisfecerit contractui nobiscum inito, verum etiam productis apud nos administrationis suae regestris, vere ac sincere, lucri quantitatem et rationes omnes salinarum earundem nobis commonstravit, lucrum etiam ipsum arbitrio nostro subjecerit. Porro ingenii ac solercii vim, vel ex eo perspicere nobis licuit, quod et multa ad augenda salinarum commoda summa cum ratione investigasset ac instituisset, et reditus earum fere duplicasset. Ad extremum vero talem se erga nos exhibuit, ut commonstrata nobis non exigua lucri unius tantum anni summa, et quid praeterea consequentibus deinceps annis sperandum sibi foret, tamen et contractum triennalem nobis nulla compendii sui ratione habita ultra jam ex nunc remiserit et svaserit, praeterea, ut omissa locatione ita administrationem earundem salinarum institueremus, ut omnis ipsarum ratio in nostra esset dispositione, qua propter nos hoc tam promptum illius studium benigne complexi, acceptaque ab eo cessione de contractu nonobiscum inito cum demum sedulo apud nos cogitaremus, cui potissimum summa administrationis in salinario isto negotio committeremus, et quem nam praefectum earum constitueremus, nullatenus ab eodem ipso Prospero Prowanna discedendum esse nobis putavimus, qui ad eam rem sit ipso vel aptior vel magis idoneus:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

itaque contractu, quem antea cum eo faceremus, abrogato, ipsi denuo salinarum praedictarum administrationem seu praefecturam ad manus (ut dici solet) fideles concessimus et contulimus, commendamusque et conferimus litteris hisce nostris, hac nimirum ratione, ut ultra dieria et avenam quae zuppario dari solent, etiam salarium duorum millium florenorum annuatim habeat constitutum. Et praeterea quoniam anno praeterito ultra impensas domesticas ac montanas collecta sit ab eo octuaginta millium florenorum summa, futurum autem existimat, ut adhibita diligentia ac sedulitate, rationibusque salinariis constitutis, annis sequentibus major et amplior summa colligi possit: ideo ut magis etiam ipse eidem negotio invigilet, quidquid ultra praedictam octuaginta millium florenorum summam deductis et exceptis, impensis domesticis ac montanis (quibus etiam salarium ac dieria Zupparii includi debet) collectum ab eo fuerit, ejus pars dimidia anno proxime sequenti, hoc est primo post susceptam administrationem, aliis vero deinceps annis pars decima ipsi cedere debebat etc. etc.

Tenże to Prosper Prowanna z Jerzykowicowną starosty mielnickiego i łosickiego córką z domu Leliwa zostawił synów dwu, na ten czas *minorenes*, Oktawiana i Samuela, które na naukach wyzwolonych chował w obcych krainach. Córki dwie: Barbarę i Bonę.

Więcej potomstwa w Polsce wieku mego tego klejnotu nie było, który właśnie tym samym Prowannom należy.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf